

ПРЕЦЕДЕНТНІ РЕЛІГІЙНІ ФЕНОМЕНИ ЯК ІНТЕРТЕКСТЕМИ В ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ МАРІЇ МАТІОС: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ ВИМІР

У пропонованій статті проаналізовано релігійні інтертекстеми, представлені в таких прозових творах Марії Матіос, як «Апокаліпсис», «Армагедон уже відбувся», «Майже ніколи не навпаки», «Мама Маріца», «Черевички Божої Матері». Вибір теми пояснюється тим, що дотепер особливості функціонування прецедентних релігійних феноменів як інтертекстових елементів у творчому доробку письменниці були обійдені увагою мовознавців. Автор розвідки доходить висновку про те, що в опрацьованих художніх творах активно вживаються прецедентні релігійні феномени (імена, висловлення, тексти, ситуації) в «канонічній» і модифікованій формах. У заголовках і в оповідній тканині досліджувані мовні одиниці виступають як інтертекстеми, що актуалізуються за допомогою текстових алюзій, текстових аплікацій і цитування й виконують сигнально-інформативну, організаційно-композиційну функції, а також функції налаштування, емоційного насичення й традиційно-звичаєвої ідентифікації.

Ключові слова: прецедентний релігійний феномен, інтертекстема, інтертекстовий елемент, текстова алюзія, текстова аплікація, цитування, функція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Останнім часом у вітчизняній лінгвістиці науковці дедалі активніше звертаються до проблеми функціонування «чужого» тексту в оповідній тканині досліджуваних творів. Такими вкрапленнями можуть бути і текстові фрагменти сакрального змісту. Майстри художнього слова переважно уводять у свої твори такі інтертекстеми сакрального змісту, які класифікуються як прецедентні релігійні феномени. *Прецедентний релігійний феномен* у своїй роботі потрактовуємо як складний знак, що характеризується смисловою цілісністю і зв'язністю й має здатність у стислій формі зберігати інформацію про вірування (від найдавніших до сучасних) представників певної релігійної спільноти, постійно поновлюваний у мовленні за допомогою відповідних мовних сигналів, що актуалізують його стандартний зміст [2, с. 47]. Вивчення прецедентних феноменів в аспекті інтертекстуальності має важливе значення, оскільки інтертекстуальне побутування прецедентної одиниці забезпечує їй «тривале життя» як «охоронцеві» і «трансляторові» культурно значущої інформації.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання репрезентації текстів, що мають сакральний зміст, у різножанрових і різностильових творах у наукових розвідках останнього десятиліття висвітлювали С. Богдан (епістолярій Лесі Українки) [4], Ж. Колоїз (історичний роман В. Шкляра «Залишенець») [5], М. Скаб (щоденникові записи О. Гончара) [12], О. Тележкіна (поетичні твори С. Сапеляка) [13], О. Ципердюк (віршові твори В. Герасим'юка)

[14] та ін. Незважаючи на значні напрацювання в цьому напрямі, дотепер були обійдені увагою особливості функціонування прецедентних релігійних феноменів у творчому доробку Марії Матіос. З'являються лише роботи, що стосуються окремих творів цього автора. Зокрема, стаття Л. Баранської «Лінгвостилістика знакових сакральних образів у творі Марії Матіос „Приватний щоденник. Майдан. Війна...”», де дослідниця відзначає: «Художній дискурс Марії Матіос є і залишається одним із найбільш яскравих виявів християнського постмодернізму в сучасному українському письменстві. Він органічно функціонує в полі сакрального світосприймання та світовираження, де елементи християнства тісно переплітаються з міфологічно-ритуальними й національно-акцентованими стратегіями у вербалізації „священного”» [1, с. 66]. З огляду на це вважаємо за доцільне здійснити детальний аналіз релігійних інтертекстем, представлених у прозових творах Марії Матіос, що й визначає **мету** нашої статті. Для досягнення окресленої мети необхідно виконати такі завдання: визначити типологічні ознаки вжитих письменницею прецедентних релігійних феноменів, з'ясувати їхнє функційно-стилістичне навантаження, схарактеризувати прийоми їхньої актуалізації як інтертекстових елементів у таких творах мисткині, як «Апокаліпсис», «Армагедон уже відбувся», «Майже ніколи не навпаки», «Мама Маріца», «Черевички Божої Матері».

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Результати аналізу зібраного фактичного матеріалу уможливили окреслення класифікаційних ознак прецедентних релігійних феноменів, репрезентованих у художній прозі Марії Матіос.

За формою вербалізації (відповідно до класифікації, запропонованої В. Красних [6]) виділяємо:

а) вербальні прецедентні релігійні феномени:

1) прецедентні релігійні імена:

– теоніми: **монотеоніми**: *Сандулячка й собі присіла край стіни під вікном. Довго вагалася, чи сидіти мовчки й мовчки просити свого християнського **Бога** за убієнну душу покійного Абрама, чи все-таки перехреститися [7]; Вони собі два любилися змалку, так що, гадаю, Дмитрик і з того світа буде просити **Бога** за тебе, Андрію [9, с. 27]; – **Слава Христові-Богові**, що вертають живі-здорові, – запізнило відповіла Василяшучці та й подалася в хату, не бажаючи продовжувати розмову [9, с. 144]; – **Ти розумна, ти зрозумієш. У життю часом буває так, що чиєсь життя важить більше, ніж гріх перед **Богом**** [11, с. 152]; **Розіп'ятий Ісус Христос**, що, здається, навіть у темряві стікає кров'ю, ще трохи – і зірветься від подиву зі стіни і стане поруч із трьома великими грішниками [11, с. 136]; **політеоніми**: *Під повним місяцем можна збирати а хоч би й ягоди, якби мама дозволяла. А можна шукати папороть у ніч на **Купала**. Ох-ох-ох... залишається всього лише три тижні до **Купала*** [11 с. 9]; *А на літнього **Йвана Купала** Варварчук згідливим голосом запросив двох Чев'юків – Андрія**

та Дмитрика – та ще свого товариша з війни Григорія Кейвана на храмове свято [9, с. 18] та ін.;

– ангелоніми й агіоніми: *І всі четверо звернули очі й складені до молитви долоні до **Матері Божої** під рушником посередині стіни [9, с. 13]; Тремтливий, а все ж стиснутий кулак тремтить перед Теофіліними очима й очима **Матері Божої**. ... А колінкуючи жінка все одно думає, що не є найбільшою грішницею на світі. Навіть із кулаком погрози перед **Богородицею** [9, с. 149]; Іванка відпиває кілька ковтків перегрітої води і швиденько майструє собі місце під вікном із **Георгієм Змієборцем** [11, с. 169] та ін.;*

– ікононіми: *Прийдуть сусіди провідати свого сусіда, принесе татові Андрій чи невістка їсти, а дід – білий, мов лунь, незмінно стоїть навколішки перед **образом Матері Божої** й читає беззвучну молитву, лише плямкає старечими губами [7]; Василина з великим **образом Матері Божої** в одній руці й з ципком у іншій наближалася до синів від перелазу [9, с. 54]; Вона звела очі на дзвіницю: вікно, що якраз виходило на дорогу, було прикрашене **образом Георгія Побідоносця**. / І завжди дорогою із Дідькової Ями, минаючи дзвіницю, Іванка мовчки зводила очі догори, до образу **Змієборця** у вікні [11, с. 123] та ін.;*

– біблійоніми: **клерикалоніми**: *У неділю, до сходу сонця, після сходу сонця й заходу, до служби Божої, під час читання **Євангелія** й після триразового панотцевого благословення, в Тисовій Рівні на повен голос і пошепки іншої бесіди, ніж про те, що або зачнеться нова війна, <...> не було й не могло бути [7]; **депрекатіоніми**: Марія радше була би подумала, що Естер запрошує чоловічу частину Сандулякової фамілії на поминальний **Кадіш**: «У жидів своїх **Отченашів**, своїх **Кадішів** також багато. Як у православних – молитов для кожного малого і великого свяця» [7]; Учора лягла спати, виказавши лише короткий «**отченаш**», замість того, щоб окремо подякувати Богові за день і за харч [9, с. 136]; І після того дня чи не все село – мало не в один голос – повторювало їх заледве не одразу після «**отченашу**» [11, с. 121] та ін.;*

– геортоніми: *Та навіть на її куций жіночий розум, **Пурім** ніяк не випадав юдеям посеред літа. До того ж, цьогорічний **Пурім** юдеї Тисової Рівні вже святкували десь трохи більше, ніж через місяць після християнських **Різдвяних свят** [7]; В селі дехто лише на **Різдво** та на **Великдень** того скорому бачить... [9, с. 35]; Та Іванка завжди від дітей знала, коли в жидів яке свято. Цього року в жидів на два дні раніше від християнського був їхній **Великдень** – **Песах**. А з місяць тому і сільські християни, і жиди **Трійцю** майже в один час святкували, ну, може, на тиждень їхня **п'ятидесятниця** була скорше [11, с. 180]; Батьки Іванці черевички дають на **Великдень**, на **другу Богородицю**, **Покрову** і **Дмитрія** (якщо снігу ще немає) [11, с. 24]; Спершу мама добре вимила підлогу, тоді запалила у бляшаній мисці свячений на **Спаса** васильок – і солодкий дурманний запах розстелився аж під саму стелю [11, с. 88] та ін.;*

2) прецедентні релігійні висловлення: *Робив щоденну вранішню роботу – голився, снідав, годував худобу, муштрував пса – а невідступно думав про майбутній крах. Усе мало колись завалитися потворно і страхітливо, як завалилася **Вавилонська вежа** [8]; Дмитрикові судьба сто років відводити не думала, та, мабуть, і не хотіла. Зате **муки** йому приписала **Христові** [9, с. 21] – спостерігається розширення значення прецедентного висловлення *муки Христові*: це не лише сукупність подій, пов'язаних з Ісусом Христом, що відбувалися в останні дні його життя, а й будь-яке сильне тілесне страждання;*

б) вербалізовані прецедентні релігійні феномени:

1) прецедентні релігійні тексти: *Великі є твої суди, Господи, і невимовні* (Соломонові приповідки, глава 17) (Пр. 16:7 – А. Б.) – епіграф до повісті «Мама Маріца» [10]; *Іванка махає головою, ніби струшує з волосся сіно: «Отче наш... Єжи єси на небесі... Да буде воля Твоя... да буде... ні, да прийде царство Твоє... яко на землі... ні, і прости нам провини наші ... і не введи нас у спокусу, яко на на небі, так і на землі... як ми прощаємо винуватцям нашим... да прийде царство Твоє»...* – уже не стримуючись плаче у стиснуті кулачки, бо не складаються її слова у молитву, бо боїться ступити на церковне подвір'я... [11, с. 138] – Господня молитва вкладена в уста головної героїні роману «Черевички Божої Матері».

2) прецедентні релігійні ситуації: – *Хрестися, худобо! Хрестися! Ви нашого **Спасителя Христа розіп'яли!** А тепер спокутуйте свою вину!* [11, с. 196] – відсилання читача до біблійної оповіді про те, як єврейський народ зрадив Ісуса Христа і Його розіп'яли (Ів. 19:1–22).

Найбільш активно в усіх опрацьованих творах представлені прецедентні релігійні імена.

Репрезентовані в прозових творах Марії Матіос прецедентні релігійні феномени спостережено у двох формах – «канонічній» і видозміненій, – з-поміж яких переважають немодифіковані варіанти:

а) нетрансформовані, тобто вжиті в художньому творі в «канонічному вигляді»: – *Але мама мені казала, що на брамі раю померлу душу зустрічає **святий Петро*** [11, с. 78]; *Мені сказав сон, Василю. І голос. Голос сказав, що я знайду його аж перед **Великоднем*** [9, с. 51]; – *Що мені люди... Прошу **Бога** за Анну, – єдиний раз відповів синові [7] та ін.;*

б) трансформовані, тобто певним чином видозмінені:

– прецедентне ім'я: *Але бо й файно є, як стещуть її домашні мисливці оленеві роги та ще молодого м'яся на вудження принесуть із полювання! Тоді Василю **Великдень!** Що вже вона вміє й насолити, й заквасити, й смаженину зробити з лісової козички чи оленя, – то вміє [9, с. 36] – спостережено десакралізацію: лексема *Великдень* вживається не як транслятор значення «найдавніше християнське свято, головне свято богослужбового року», а як носій значення «значна подія в родині, безвідносно до християнського вірування»; *А ще кажуть, що на трепеті**

*повісився Іуда Іскаріот. Ребе казав: «**Іш крайот**» [7] – змінену фонетичну форму подано для досягнення ефекту живого мовлення;*

– прецедентне висловлення: *З ганку Іванці добре видно, як горбистим сніговим схилом весело летіло донизу старе надщербнуте корито із трьома верескливими хлопчиками, а потім на худеньких плечах знову і знову верталось на самий вершечок гірки – і так тривало доти, доки **домашній Ноїв ковчег** не розлетівся на друзки чи то під вагою трьох хлопців, чи від миттєвого удару об стовбур одинокої ліщини на дорозі [11, с. 12] – прикметник, що доповнює біблійний вислів Ноїв ковчег, вказує на важливість описуваного предмета для родини Іванки, бо «у кориті мама розчиняла тісто на хліб, у кориті байцували свіжину, тримали сушені сливи... та мало чим служило старосвітське корито у дідовім господарстві на безлюдді» [11, с. 12], і сприяє образному називанню засобу дитячих зимових забав;*

– прецедентний текст: *Вона не бачить почорнілого отця Онуфрія, який колінкує перед порогом відчинених церковних дверей, і чомусь – обома руками одночасно! – молиться не зрозумілими навіть для самого себе словами: «**Отче наш, єжи єси на небесі, да святиться ім'я Твоє, да прийде кара Твоя, як на небі так і на землі винуватцям нашим...**» – а далі отцева голова падає, ніби відітнута... [11, с. 200]; за каноном: *Отче наш, Ти, що є на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш щоденний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого (Лк. 11:2–4), заміна слів у тексті молитви пояснюється ситуацією, описаною в художньому творі: арешти й розстріл жителів села; – **Прийми, Боже, грішну душу раба Божого Дмитра в царство Твоє небесне, а нас заступи-заборони від злого умислу й дурного діла...** – незвичними словами закінчив молитву старший Черв'юк і сів на своє місце [9, с. 13] – така видозміна пояснюється творчим задумом письменниці, яка апелює до фонових знань читача про традицію українців молитися і за живих, і за мертвих, а також читати молитву перед важливою справою.**

Функціонуючи в тканині авторського художнього твору, прецедентні релігійні феномени виступають інтертекстовими елементами й актуалізовані за допомогою різних прийомів інтертекстуальності.

Найчастіше Марія Матіос удається до текстових алюзій, репрезентантами яких виступають прецедентні релігійні імена або фрази, які передають зміст певного релігійного твору, проте не є цитатами, і не містять чіткої вказівки на подію чи ситуацію, а лише натякають на неї.

Прецедентні релігійні імена як інтертекстеми допомагають адресатові впізнавати текст-джерело, наприклад, назва новели «**Апокаліпсис**» [7] відразу викликає в читача асоціацію з останньою книгою Нового Заповіту і, виконуючи сигнально-інформативну функцію, наштовхує на здогад про страшні події, які розгортатимуться в самому

творі, оскільки слово «апокаліпсис» часто вживається на позначення «грізних змін». Подібне функційно-стилістичне навантаження виконує й назва *Армагедон* у заголовку книги «**Армагедон** уже відбувся» [8]: налаштовує читача на сприйняття подій, пов'язаних зі знищенням усього живого на землі (Об. 16). Проте в книзі йдеться не про Армагедон на всій землі, тут спостерігається звуження загального широкого значення, оскільки оповідається про Армагедон у житті однієї звичайної людини, який відбувся після того, як чоловік убив іншого чоловіка, а вбивство – це знищення.

Уживаючись в основній тканині художньої оповіді, прецедентні оніми виконують функцію традиційно-звичаєвої ідентифікації й відсилають читача до тих часів, коли українці у своєму житті керувалися давніми релігійними звичаями, як-от наприклад, визначення часу за релігійними святами: – *Кажіть своїм синам, най ідуть у Бочків. У колибу на Іванцевому полі, й забирають татові кості, щоби поховати ще до **Великодня*** [9, с. 51]; – *Але наш тато пропав у два дні по **Михайлові!** **Михайла** – завжди припадає на падолист. Я вже не годен стільки про всім казати! А ви мені кажете, що тато був у вас у Вижниці перед **Введенням!** Він що, мертвий приходив* [9, с. 62]; ... *Був 1914 рік – три дні до Іллі* [9, с. 143]; *Так повторювалося із дня у день – аж до **Дмитрія**. А в ніч на **Дмитрія** ударив великий мороз – і яблука із заготконтори перетворилися на купу мерзлого гною, яку комісари сказали вичистити і прикопати в лузі* [11, с. 109]; *Мама справила її Іванці до **Першої Пречистої...*** [11, с. 165] та ін.

Наскрізними алюзіями, які виступають організаційним началом усього твору, вирізняється роман «Черевички Божої Матері». Алюзія, маркером якої є прецедентне релігійне ім'я *Божя Мати*, представлене і в заголовку «Черевички **Божої Матері**» [11, с. 1], і в основній оповіді, де головна героїня повсякчас зверталася до неї з проханнями про допомогу, а її зілля – *черевички Божої Матері* – навіть намагалася «вживити» собі в руку, щиро вірячи, що таким чином отримає силу, щоб допомагати людям, як допомагає людям сама Божя Матір.

Другим наскрізним образом-натяком у цьому творі є алюзія до біблійної оповіді про братовбивство (1М. 4), яку автор репрезентує не лише за допомогою подвійного прецедентного імені Каїн і Авель: ... *а тоді шумно випускає віддих і ледь чутно, але дуже виразно, починає прискорено шептати: «Чуєш, Божко, покажи мені, де ти живеш? Я нікому, Божко, не скажу. І поведи мене до **Каїна з Авелем**. Я би їх помирила. Я не люблю, коли брати б'ються, я тоді боюся»* [11, с. 17], а й описовою конструкцією: *Та навіть децю судомна згадка про батькові покарання, коли за ненавмисний непослух доведеться товктися в кутку коліньми на кукурудзяному зерні чи рахувати вголос болючі арапники на своїй гузичці, не могла змусити дитину відірватися очима від круглого-прекруглого місяця на небі. **А на місяці два рідні брати стоять – очі до очей – з вилами, готові ось-ось розпороти одне одному животи*** [11, с. 7]. Окрім цього, уводячи натяк на

прецедентну біблійну ситуацію, письменниця порушує одвічну для всесвіту проблему – проблему співвідношення добра і зла: *Іванка і собі звела би голову до місяця, щоб подивитися, чи вже примирилися **Каїн із Авелем**. Бо чогось так недобре, що ті два брати ідуть один на одного з вилами. Але із дзвіниці місяця не видно. Та й не до місяця зараз. Видно людей під поштою. А вони без лиця* [11, с. 141]. Автор переносить біблійний сюжет братовбивства на українські реалії: загін червоної армії, де також є й українці, розстрілює жителів села, українців і не тільки, які не згодні з політикою нового ладу. Солдати із загону – це ті, що «без лиця», це *Каїн*, а засуджені до розстрілу – *Авель*: українець убиває українця, брат у Христі вбиває свого брата. І порушена проблема набуває певних обрисів: зло безлике. Цю характеристику письменниця вербалізує за допомогою елементарної сполуки *без лиця*.

Спостерігається активне звертання до біблійної оповіді про десять кар, якими Бог покарав Єгипет за відмову фараона звільнити синів Ізраїлевих (2М. 7:20–21, 8:5–6, 8:17–19, 8:20–25, 9:3–7, 9:8–11, 9:23–25, 10:13–15, 10:22–23, 12:29). Маркерами такої алузії є словосполучення *Божя кара (покара Божя): Перша [думка – А. Б.] – що буде з Сандуляками далі. Друга стосувалася обізнаніших із давньою й дивною історією цієї відлюдкуватої родини, а також тих, кого шкребла мовчазна думка про **кару Божу**, що наздоганяє людину саме тоді, коли людина перестала думати навіть про можливість цієї кари* [7]; *Чи то був страх перед завтрашнім продажем, чи біль за несправедливу **покару Бога**, розсердженого на Іванку?* [11, с. 89]; *Бог покарав (скарвав): То диявол тоді вас попутав, що помогли спровадити людину на той світ. Але вас **Бог** уже **покарав**. На тому самому місці* [9, с. 70]; *Іванка – дівчинка слухняна. Була би послухала Бога, коли б він помахав на неї пальчиком. Але **Бог** її ні про що не попередив, а одразу **скарвав** чорною хворобою* [11, с. 89] – сприйняття Божих присудів зазнає смислової трансформації, і вказані словосполучення вживаються на позначення покарання за будь-які вчинки, що суперечать християнській моралі.

Менш уживані такі прийоми актуалізації прецедентних релігійних текстів:

а) цитування: ***Є сором, що наводить гріх, і є стид, що є славою і ласкою** (Соломонові приповідки, глава 26) (Пр. 26:11 – А. Б.)* [10] – другий епіграф до повісті «Мама Маріца», який виконує функцію налаштування читача на зміст художнього твору;

б) текстова аплікація: – ***Слава тобі, Господи... Помози, Дитино, завести жінку в церкву, бо можуть учути, дорога близько, а вона вже на злогах. Матір Божя, нехай буде воля Твоя...** – отець Онуфрій доказує молитву й одночасно благає когось невидимого про поміч* [11, с. 134] – наведений фрагмент прецедентного релігійного тексту (без зазначення джерела) емоційно насичує художню оповідь, переконливо нагадує читачеві про важливість віри в Бога.

Висновки та перспективи дослідження. Викладене дає підстави стверджувати, що в художній прозі Марії Матіос активно вживаються прецедентні релігійні феномени (імена, висловлення, тексти, ситуації) у «канонічній» і модифікованій формах. У заголовках і в оповідній тканині досліджувані мовні одиниці виступають як інтертекстами, що актуалізуються за допомогою текстових алюзій, текстових апікацій і цитування й виконують сигнально-інформативну, організаційно-композиційну функції, а також функції налаштування, емоційного насичення й традиційно-звичаєвої ідентифікації. Продовження розпочатого дослідження вбачаємо у визначенні комунікативного потенціалу прецедентних релігійних феноменів, репрезентованих у прозових творах Марії Матіос.

Список використаної літератури

1. Баранська Л. Лінгвостилістика знакових сакральних образів у творі Марії Матіос «Приватний щоденник. Майдан. Війна...» / Л. Баранська // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці : ВД «Родовід», 2016. – Вип. 772. – С. 66–70.
2. Берестова А. А. Релігійна прецедентність у мові української прози кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. філол. наук : спеціальність 10.02.01 / А. А. Берестова. – Харків, 2008. – 213 с.
3. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту: переклад з давньоєврейської та грецької. – К. : Українське біблійне товариство, 1991. – Старий Заповіт. – 959 с.; Новий Заповіт. – 296 с.
4. Богдан С. Святе Письмо як інтертекст в епістолярних текстах Лесі Українки / С. Богдан // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – 2013. – Вип. 659. – С. 23–27.
5. Колоїз Ж. Біблійна алюзія як засіб вираження авторської інтенції в романі В. Шкляра «Залишенець. Чорний Ворон» / Ж. Колоїз // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – 2013. – Вип. 659. – С. 3–8.
6. Красных В. В. Система прецедентных феноменов в контексте современных исследований / В. В. Красных // Язык, сознание, коммуникация : [сб. статей]. – М. : Диалог, 1997. – Вып. 2. – С. 5–12.
7. Матіос М. Апокаліпсис [Електронний ресурс] / Марія Матіос. – Режим доступу : http://royallib.ru/author/matios_mariya.html (17.01.2017).
8. Матіос М. Армагедон уже відбувся / Марія Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2011. – 112 с.
9. Матіос М. Майже ніколи не навпаки : [сімейна сага] / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2011. – 176 с.
10. Матіос М. Мама Маріца [Електронний ресурс] / Марія Матіос. – Режим доступу : http://royallib.ru/book/matios_mariya/mama_maritsa (12.01.2017).
11. Матіос М. Черевички Божої Матері : [повість] / М. Матіос. – Львів : ЛА «Піраміда», 2013. – 208 с.
12. Скаб М. Біблійна алюзія в щоденниках Олеся Гончара / М. Скаб // Волинь філологічна : текст і контекст : зб. наук. праць. – Луцьк : Східноєвропейський національний університет, 2013. – Вип. 15. – С. 302–311.
13. Тележкіна О. Діалог поетичних творів Степана Сапеляка і текстів релігійного змісту: лінгвостилістичне потрактування / О. Тележкіна // Науковий вісник Чернівецького

університету. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці : ВД «Родовід», 2016. – Вип. 772. – С. 106–109.

14. Ципердюк О. Біблійні алюзії в поетичних текстах Василя Герасим'юка / О. Ципердюк // Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс. – Чернівці : ВД «Родовід», 2016. – Вип. 772. – С. 110–115.

Берестова Алла. Прецедентные религиозные феномены как интертекстемы в художественной прозе Марии Матиос: лингвостилистический аспект. В предлагаемой статье исследователь предпринимает попытку подробно проанализировать религиозные интертекстемы, представленные в таких прозаических произведениях Марии Матиос, как «Апокалипсис», «Армагедон уже состоялся», «Почти никогда не наоборот», «Мама Марица», «Туфельки Божьей Матери». Выбор темы объясняется тем, что особенности функционирования прецедентных религиозных феноменов в качестве интертекстовых элементов в творчестве писательницы не были рассмотрены в работах лингвистов. Автор статьи приходит к выводу, что в анализированных художественных произведениях активно употребляются прецедентные религиозные феномены (имена, высказывания, тексты, ситуации) в «канонической» и модифицированной формах. В заглавиях и в основной ткани исследуемые языковые единицы реализуются как интертекстемы, которые актуализируются при помощи текстовых аллюзий, текстовых аппликаций и цитирования и выполняют сигнально-информационную, организационно-композиционную функции, а также функции настраивания, эмоционального насыщения и традиционно-обычной идентификации.

Ключевые слова: прецедентный религиозный феномен, интертекстема, интертекстовый элемент, текстовая аллюзия, текстовая аппликация, цитирование, функция.

Berestova Alla. Precedent Religious Phenomena as Intertextemes in the Fiction by Maria Matios: Linguostylistic Aspect. The article deals with the detailed analysis of the religious intertextemes represented in the prose works by Maria Matios («Apocalypse», «Armageddon's already happened», «Almost never vice versa», «Mother Maritsa», «Our Lady's Shoes»). The author argues that few attempts have been made by the scholars to investigate the peculiarities of functioning of the precedent religious phenomena as intertextual elements in the creative works by Maria Matios. The study findings give grounds to conclude that in the above mentioned literary works precedent religious phenomena (names, statements, texts, situations) are widely used in the «canonic» and modified forms. In the headlines and narration these linguistic units function as intertextemes that are actualized with the help of textual allusions, textual applications and quoting; they perform signal-informative, organizational and compositional, tuning functions, as well as the function of emotional saturation and traditional customary identification.

Key words: precedent religious phenomenon, intertexteme, intertextual element, textual allusion, textual application, quoting, function.

Стаття надійшла до редколегії 11.03.2017